

پیش بینی مهارت‌های اجتماعی بر اساس سبک‌های فرزندپروری

دکتر محمدرضا تمنایی^۱
زینب کمال^۲

چکیده

خانواده و نحوه ارتباط والدین با فرزندان بر رشد مهارت‌های اجتماعی آنها تاثیر دارد. پژوهش حاضر با هدف تعیین رابطه مهارت‌های اجتماعی و سبک‌های فرزندپروری انجام گرفته است. پژوهش حاضر از نوع توصیفی - همبستگی است. نمونه پژوهش شامل ۳۸۰ دانش آموز دختر و پسر مقطع متوسطه بود که به روش نمونه گیری خوشه ای انتخاب شدند. به منظور جمع آوری اطلاعات از پرسشنامه شیوه‌های فرزند پروری رابینسون و همکاران (۲۰۰۱) و پرسشنامه مهارت‌های اجتماعی ایندر بیتزن و فوستر (۱۹۹۲) استفاده گردید. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون گام به گام محاسبه شد. نتایج نشان داد بین سبک فرزند پروری مقتدرانه والدین با رفتارهای مثبت رابطه معنی دار وجود دارد. همچنین نتایج نشان داد بین سبک فرزند پروری مستبدانه والدین با رفتارهای منفی فرزندان رابطه معنی دار وجود دارد. نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد سبک مستبدانه پدر بیش بینی کننده رفتار منفی و سبک مقتدرانه مادر پیش بینی کننده رفتار مثبت فرزندان هستند. این یافته‌ها نقش کیفیت تعامل والدین را در رشد مهارت‌های اجتماعی فرزندان آشکار می‌کنند.

واژه‌های کلیدی: مهارت اجتماعی، سبک‌های فرزند پروری والدین

۱. استادیار گروه روان شناسی دانشگاه کاشان tamannai@kashanu.ac

۲. کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی دانشگاه کاشان

مقدمه

خانواده اولین محیطی است که در آن کودکان اجتماعی شدن را به واسطه تعامل با والدین آغاز می‌کنند (فابس، گارتر، و پوپ، ۲۰۰۵). پارسونز دو کارکرد اساسی یعنی اجتماعی کردن و شکوفایی شخصیت فرزند را برای خانواده در نظر می‌گیرد. رابطه والدین با فرزندان یا شیوه‌های فرزند پروری، در گذر از اعمالی است که اهداف گوناگونی را در بر دارد. تربیت اخلاقی و روانی، شناسائی، رشد و پیشرفت استعدادها، آموزش مهارت‌ها، آشنا کردن با قوانین و هنجارهای جامعه از دید والدین، از جمله این اهداف می‌باشند (اعزازی، ۱۳۸۷).

پژوهش‌هایی که نگرشها و اعمال والدین را در فرایند فرزند پروری مورد بررسی قرار داده‌اند تحت تاثیر کارهای بامریند قرار دارند که به طور کلی سه الگوی حاکم بر روابط بین والدین و فرزندان را مطرح کرده است: الگوی رفتاری مقتدرانه^۲، الگوی رفتاری مستبدانه^۳ و الگوی رفتاری سهل‌گیرانه^۴. والدین مقتدر در تعاملات خود با فرزندانشان گرم هستند. از کودکان خود توقع رفتار معقول و سنجیده دارند. آنها توقعات خود را به صراحت بیان کرده و توضیحاتی را ارائه می‌دهند. این والدین آماده اعمال کنترل مستقیم بر کودکانشان هستند. آنها تلاش می‌کنند تا فرزندان خود را از تأثیرات رفتارشان بر دیگران آگاه کنند. والدین سهل‌گیر، در ابعاد کنترل و خواسته‌های معقول در پایین‌ترین سطح هستند و در مهرورزی خط وسط سه الگوی موجود را به خود اختصاص می‌دهند. توقع چندانی از کودکان ندارند و در اعمال مقررات، اهمال‌کارانه عمل می‌کنند. نمایش قدرت والدین، عاملی است که شیوه فرزند پروری مستبدانه را از دو شیوه دیگر متمایز می‌کند. این والدین پر توقع، انعطاف ناپذیر، با اعمال کمترین مهرورزی و همدلی هستند. پیامهای کلامی والدین یک جانبه و فاقد محتوای عاطفی است و نظم توأم با تنبیه سخت را جایز می‌دانند (بامریند، ۱۹۶۷). تحقیقات همواره نشان می‌دهد شیوه و سبک فرزند پروری والدین بر رشد عاطفی و اجتماعی فرزندان تاثیر دارد (دریسکول، راسل و کراکت، ۲۰۰۸؛ ساپل و اسمال، ۲۰۰۶).

روش‌های فرزند پروری بر تمام کارکردهای فرد تأثیر نافذ و انکار ناپذیری دارد و تا هنگامیکه فرد به نوجوانی قدم می‌گذارد پایداری ماند و بر رفتارهای وی تأثیر می‌گذارد. یافته‌های پژوهشی نشان داده‌اند که شیوه‌های فرزند پروری با رفتارهای اجتماعی و غیر اجتماعی بسیاری از جمله رفتارهای انطباقی (ولفرد، همپل، و مایلز، ۲۰۰۳)، سازگاری اجتماعی (نوابخش و فتحی، ۱۳۹۰)، ابراز وجود (شهیدی و صریحی، ۱۳۸۷)، رفتارهای پرخطر (زارعی، ۱۳۹۰)، رفتارهای ضد اجتماعی

1. Fabes, Gartner & Popp
2. Authoritative
3. Authoritarian
4. Permissive
5. Baumrind
6. Driscoll, Russell & Crockett
7. Supple & Small
8. Wilfred, Hempel & Miles

(سهرابی و حسنی، ۱۳۸۶)، پرخاشگری (کلوند، ۲۰۱۴؛ یوسفی، ۱۳۸۶) و تکانشگری (یوسفی، ۱۳۸۶) مرتبط هستند. یافته‌های تجربی نیز نشان داده‌اند سبک فرزندپروری مقتدرانه با سطوح بالاتر سازگاری، انطباق، بلوغ روانی، شایستگی روانی-اجتماعی، عزت نفس و موفقیت آموزشی فرزندان آنان مرتبط است (پالسون و اسپوتا، ۱۹۹۶).

پژوهشها نشان داده‌اند نحوه تعامل والدین با فرزندان و سبک فرزندپروری آنان با رشد اجتماعی فرزندان مرتبط است (گوجاردو، اسنایدر، و پترسن، ۲۰۰۹). مهارت‌های اجتماعی اغلب به عنوان مجموعه‌ی پیچیده‌ای از مهارت‌ها در نظر گرفته می‌شود که شامل برقراری ارتباط، حل مساله، تصمیم‌گیری، جرات‌ورزی، تعاملات با همسالان و گروه و خودمدیریتی است (لوانیس و ایفروسینی، ۲۰۰۸). والدین صمیمی، حمایت‌کننده و پذیرا کودکانی دارند که از ارتباط بهتر با همسالان برخوردارند. در مقابل والدین سرکوب‌گر، متوقع و کنترل‌کننده که در تربیت فرزندان خود از شیوه‌های انضباطی شدید استفاده می‌کنند، فرزندان دارند که در برقراری ارتباط با همسالان کمتر موفق هستند. در واقع، فرزندان والدینی که از شیوه‌های فرزندپروری مقتدرانه استفاده می‌کنند، مهارت اجتماعی خوبی دارند. در مقابل فرزندان والدینی که از شیوه مستبدانه یا سهل‌گیر استفاده می‌کنند از مهارت اجتماعی کمتری برخوردارند (یوسفی، ۱۳۸۶). بامریند (۱۹۶۷) معتقد است والدینی که بیش از حد کنترل‌کننده هستند، فرزندان پرورش می‌دهند که اگرچه بسیار خوشبختند اما در مواجهه با افراد یا موقعیت‌های جدید احساس امنیت و اطمینان کافی ندارند. یافته‌های پژوهش ابوطالب (۲۰۱۳) بیانگر این بود که فرزندان مادران مقتدر از مهارت‌های اجتماعی مثبت تری برخوردارند. ارزیابی مهارت‌های اجتماعی نشان داد کودکانی که از مهارت‌های اجتماعی بالاتری برخوردار بودند در پاسخدهی به تقاضاهای والدین و دعوت از سایر کودکان برای شرکت در بازیهایشان، مهارت بیشتری داشتند. براساس تحقیقات بنیادین بامریند (۱۹۶۷، ۱۹۷۱) سبک‌های فرزندپروری مختلف با پیامدهای گوناگون رفتاری کودکان مرتبط است. تحقیقات نشان داده‌اند که سبک فرزندپروری مقتدرانه (انعطاف‌پذیر، سبک دموکراتیک با حدود مشخص) با پیامدهای رفتاری مثبت مانند مهارت‌های اجتماعی موثر مرتبط است (بامریند، لارزله، و اونز، ۲۰۱۰؛ دیویدو و گروسک، ۲۰۰۶). علاوه بر این سبک‌های فرزندپروری مستبدانه و سهل‌گیر با پیامدهای رفتاری کمتر مثبت مانند مشکلات درونی سازشده و برونی سازشده مرتبط هستند (آیونولا و نارمی، ۲۰۰۵). یافته‌های پژوهشی حاکی از این است که رفتارهای ضد اجتماعی دختران نوجوان با سبک فرزندپروری مستبدانه و رفتارهای عادی و متناسب با هنجارهای جامعه با سبک فرزندپروری

1. Cleveland
2. Paulson & Sputa
3. Guajard, Snyder & Petersen
4. Loannis & Efrosini
5. Larzelere & Owens
6. Davidov & Grusec
7. Aunola & Nurmi

مقتدرانه مرتبط است (سهرابی و حسنی، ۱۳۸۶). نتایج پژوهش مارتین و وبستر استراتون^۱ (۱۹۹۴) نیز نشان داد فرزندان والدین مقتدر، رفتارهای اجتماعی بیشتری دارند و مشکلات رفتاری کمتری مانند آزار و اذیت و پرخاشگری دارند و تعادل‌های رفتاری بیشتری نشان می‌دهند. مهارت اجتماعی برای سازش یافتگی و کارکرد بهنجار در دوران نوجوانی اهمیت خاصی دارد و استقلال، قابلیت پذیرش و کیفیت زندگی را بهبود می‌بخشد. نارسایی در مهارت‌های اجتماعی به طور نزدیکی با مشکلات رفتاری مرتبط است (ماتسون، فی، کو، و اسمیت^۲، ۲۰۰۰). از این رو، مطالعه و شناسایی پیشایندهای مهارت‌های اجتماعی لازم و ضروری است. با توجه به نقش والدین در رشد اجتماعی فرزندان، پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه بین مهارت‌های اجتماعی و سبک‌های فرزندپروری انجام گرفته است.

روش و ابزار پژوهش

پژوهش حاضر از نوع توصیفی-همبستگی است. نمونه‌ی پژوهش شامل ۳۸۰ دانش‌آموز دختر و پسر مقطع متوسطه‌ی شهر کاشان بود که به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب شدند. به منظور جمع‌آوری اطلاعات از پرسشنامه شیوه‌های فرزندپروری^۳ رابینسون، ماندلکو، السن، و هارت^۴ (۲۰۰۱) و پرسشنامه مهارت‌های اجتماعی ایندر بیتزن و فوستر^۵ (۱۹۹۲) استفاده گردید.

الف) پرسشنامه شیوه‌های فرزندپروری رابینسون و همکاران (۲۰۰۱) این پرسشنامه ۳۲ گویه‌ای سه سبک فرزندپروری مقتدرانه، مستبدانه و سهل‌گیر را در یک طیف ۵ درجه‌ای می‌سنجد. حداقل نمره در این آزمون ۳۲ و حداکثر آن ۱۶۰ است. رینالدی و هاو^۶ (۲۰۱۲) پایایی این پرسشنامه را در سبک‌های فرزندپروری مقتدرانه، مستبدانه و سهل‌گیر مادر به ترتیب ۰/۸۴، ۰/۷۴ و ۰/۶۳، و در سبک‌های فرزندپروری مقتدرانه، مستبدانه و سهل‌گیر پدر به ترتیب ۰/۸۳، ۰/۶۹ و ۰/۷۲ به دست آورده‌اند. علیزاده و آندریس (۲۰۰۲) اعتبار درونی سبک‌های فرزندپروری مقتدرانه، مستبدانه و سهل‌گیر را به ترتیب ۰/۹۰، ۰/۷۸ و ۰/۷۰ گزارش کرده‌اند. خوئی نژاد، رجایی و محب‌راد (۱۳۸۶) پایایی این پرسشنامه را بر اساس آلفای کرونباخ برای سه سبک فرزندپروری مقتدرانه، مستبدانه و سهل‌گیر ۰/۹۰، ۰/۸۳ و ۰/۶۱ و برای کل پرسشنامه ۰/۸۰ به دست آورده‌اند.

ب) پرسشنامه مهارت‌های اجتماعی ایندر بیتزن و فوستر (۱۹۹۲)

این سیاهه حاوی ۳۹ گزاره شش گزینه‌ای است که آزمودنی پاسخ خود را در مورد هر گزاره

1. Martin & Webster-Stratton
2. Matson, Fee, Coe & Smith
3. Parenting Style and Dimensions Questionnaire
4. Robinson, Mandelco, Olsen & Hart
5. Inderbitzen & Foster Social Skill Inventory
6. Rinaldi & Howe

در دامنه ای از نمرات صفر (اصلاً "صداق نمی کند) تا ۵ (همیشه صداق می کند) ابراز می نماید. سیاهه مهارت های اجتماعی از دو قسمت رفتارهای مثبت و منفی تشکیل شده است. پایایی این سیاهه توسط ایندر بیتزن و فوستر (۱۹۹۲) برای رفتارهای مثبت ۰/۹۰ و برای رفتارهای منفی ۰/۷۲ گزارش شده است. امینی (۱۳۷۸) پایایی مولفه های رفتارهای مثبت و منفی را به ترتیب ۰/۷۱ و ۰/۶۸ گزارش کرده است.

یافته های پژوهش

جدول ۱ میانگین و انحراف معیار سبک های فرزندپروری و مهارت اجتماعی را نشان می دهد.

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار متغیرهای سبک فرزندپروری و رفتار مثبت و منفی

متغیرها	میانگین	انحراف معیار
سبک مقتدرانه پدر	۵۳/۲۵	۱۳/۰۴
سبک مستبدانه پدر	۲۳/۷۵	۷/۳۲
سبک سهل گیر پدر	۱۱/۱۳	۳/۱۵
سبک مقتدرانه مادر	۵۷/۱۲	۱۱/۱۱
سبک مستبدانه مادر	۲۳/۸۳	۶/۴۱
سبک سهل گیر مادر	۱۱/۴۶	۳/۳۵
رفتار مثبت	۵۹/۲۶	۹/۰۶
رفتار منفی	۳۸/۱۸	۱۰/۲۴

جدول ۲ ضرایب همبستگی سبک های فرزندپروری و رفتار مثبت و منفی نشان می دهد.

جدول ۲. ماتریس ضرایب همبستگی سبک های فرزندپروری و رفتار مثبت و منفی

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸
۱ سبک مقتدرانه پدر	۱							
۲ سبک مستبدانه پدر	-۰/۲۵**	۱						
۳ سبک سهل گیر پدر	-۰/۰۲	۰/۲۶**	۱					
۴ سبک مقتدرانه مادر	۰/۷۸**	-۰/۱۴*	۰/۰۴	۱				
۵ سبک مستبدانه مادر	-۰/۲۱**	۰/۶۷**	۰/۲۱**	-۰/۲۸**	۱			
۶ سبک سهل گیر مادر	-۰/۱۰	۰/۲۰**	۰/۶۵**	۰/۰۵	۰/۳۱**	۱		
۷ رفتار مثبت	۰/۱۵**	-۰/۰۲	۰/۰۰۹	۰/۱۸**	۰/۰۰۲	۰/۰۵	۱	
۸ رفتار منفی	۰/۰۰۳	۰/۲۰**	۰/۰۰۳	-۰/۰۲	۰/۱۹**	۰/۰۶	۰/۳۶**	۱

** $p < 0.01$, * $p < 0.05$

داده های جدول ۲ بیانگر رابطه مثبت معنی دار بین رفتار مثبت و سبک مقتدرانه پدر ($r = 0.15, p < 0.01$) و بین رفتار مثبت و سبک مقتدرانه مادر ($r = 0.18, p < 0.01$) است.

همچنین رابطه مثبت معنی داری بین رفتار منفی و سبک مستبدانه پدر ($r=0/20, p<0/01$) و بین رفتار منفی و سبک مستبدانه مادر ($r=0/19, p<0/01$) وجود دارد.

به منظور تعیین سهم سبک های فرزندپروری در پیش بینی رفتار مثبت و منفی تحلیل رگرسیون گام به گام انجام شد. نتایج تحلیل رگرسیون در جدول ۳ و ۴ گزارش شده است.

جدول ۳. نتایج تحلیل رگرسیون گام به گام برای پیش بینی رفتار مثبت بر اساس سبک های فرزندپروری

متغیر پیش بین	B	β	t	R	R^2	R^2 تعدیل شده	تغییرات R^2	سطح معنی داری
سبک مقتدرانه مادر	0/14	0/18	3/20	0/18	0/034	0/030	0/034	0/002
مقدار ثابت	50/73		18/68					<0/001

همانطور که در جدول ۳ مشاهده می شود از بین سبک های فرزند پروری والدین سبک مقتدرانه مادر پیش بین معنی دار رفتار مثبت فرزندان است که ۳/۴٪ پراکندگی رفتار مثبت را تبیین می کند.

جدول ۴. نتایج تحلیل رگرسیون گام به گام برای پیش بینی رفتار منفی بر اساس سبک های فرزندپروری

متغیر پیش بین	B	β	t	R	R^2	R^2 تعدیل شده	تغییرات R^2	سطح معنی داری
سبک مستبدانه پدر	0/28	0/20	3/56	0/20	0/041	0/038	0/041	<0/001
مقدار ثابت	31/44		15/85					<0/001

همانگونه که در جدول ۴ مشاهده می شود از بین سبک های فرزند پروری والدین سبک مستبدانه پدر پیش بین معنی دار رفتار منفی فرزندان است که ۴/۱٪ پراکندگی رفتار منفی را تبیین می کند.

بحث و نتیجه گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه بین مهارتهای اجتماعی و سبک های فرزندپروری انجام گرفته است. یافته های پژوهش حاضر نشان داد که بین سبک فرزند پروری مقتدرانه والدین با رفتارهای مثبت و سبک فرزند پروری مستبدانه والدین با رفتارهای منفی فرزندان رابطه معنی دار وجود دارد. این یافته ها با نتایج پژوهشهای ابوطالب (۲۰۱۳)، رینالدی و هاو (۲۰۱۲)، احمد پور (۱۳۸۹)، یوسفی (۱۳۸۶)، طالبی مرند (۱۳۸۵)، روپنارین، کریشنا کومار، متیندوگان، و ایوانس^۱ (۲۰۰۶)، گارستین و فاگوت^۲ (۲۰۰۳)، مارتین و وبستر استراتون (۱۹۹۴) همخوانی دارد. روپنارین و همکاران (۲۰۰۶) معتقدند هنگامی که والدین راهبردهای مقتدرانه تری را در فرزندپروری خود به کار می برند، الگوهای نقش مناسبی را برای الگوبرداری فرزندان نشان فراهم می کنند. کودکانی

1. Roopnarine, Krishnakumar, Metindogan & Evans

2. Gartstein & Fagot

که فرزندپروری گرم، پایدار و غیر مداخله‌گرانه را از سوی پدرانشان تجربه می‌کنند، بیشتر احتمال دارد که هنجارهای مناسب رفتاری را یاد بگیرند. سبک مستبدانه مادر می‌تواند بر قضاوت درباره چگونگی نحوه اطاعت، فرمانبری و کسب مهارت‌های اجتماعی فرزندان در محیط‌های مختلف تأثیر بگذارد. البته پدران ممکن است در بعد اجتماعی رفتار فرزندان تأثیر بیشتری داشته باشند. به اعتقاد گارستین و فاگوت (۲۰۰۳) از آنجا که سبک فرزند پروری مقتدرانه رشد مهارت‌های حل مسأله و خودتنظیمی کودک را تسهیل می‌کند، می‌تواند مهارت‌های اجتماعی را افزایش داده و منجر به موفقیت‌های اجتماعی شود.

همچنین نتایج پژوهش حاضر بیانگر آن بود که سبک فرزند پروری مقتدرانه مادر پیش‌بینی‌کننده رفتار مثبت فرزندان است. نتایج پژوهش‌های رینالدی و هاو (۲۰۱۲)، بامریند و همکاران (۲۰۱۰)، پاکدامن، خامسان و براتی (۱۳۹۰) و آیونولا و نارمی (۲۰۰۵) این یافته را تایید می‌کنند. همسو با این یافته، نتایج پژوهش پاکدامن و همکاران (۱۳۹۰) نشان داد که سبک مقتدرانه مادر پیش‌بین بلوغ اجتماعی نوجوانان است. در واقع، رفتار گرم و پذیرنده والدین پیش‌بینی‌کننده مهارت‌های اجتماعی است؛ در حالیکه رفتار سرد و خشن والدین پیش‌بین رفتارهای برون‌سازي شده مانند پرخاشگری در فرزندان می‌باشد (لایبل، کارلو، ترکواتی، و اونتای^۱، ۲۰۰۴). بر اساس یافته‌های پژوهش منادی (۱۳۸۴) شیوه‌های فرزند پروری والدین بر شخصیت اجتماعی فرزندان تأثیر می‌گذارند. در سبک مقتدرانه اعضای خانواده با توجه به جایگاه خود آزادی عمل دارند، فرزندان دارای ارزشی برابر با بزرگسالان ولی با مسوولیت کمتر هستند و هیچ‌تحمیلی بر فرزندان وجود ندارد. از این رو، در چنین سیستمی فرزندان، اجتماعی‌بار می‌آیند. به اعتقاد بامریند (۱۹۶۷) فرزند پروری مقتدرانه با سطوح بالای تربیت، تعامل، حساسیت، استدلال، کنترل و تشویق به خودمختاری مشخص می‌شود. مطالعات نشان داده‌اند کنترل رفتاری یک راهبرد مناسب برای جلوگیری از رفتارهای مشکل‌آفرین بیرونی در میان کودکان است (پتیت^۲ و همکاران، ۲۰۰۱). کنترل رفتاری، قوانین و انتظارات آشکاری برای کودکان فراهم می‌کند و همزمان نیز به آنها اجازه می‌دهد که تفکرات و هیجانات خود را آزادانه تجربه کنند تا بدین ترتیب به خودمختاری و استقلال دست یابند. در واقع، کنترل رفتاری یک عامل مهم در پرورش رفتار اجتماعی مثبت و جلوگیری از رفتارهای مشکل‌آفرین بیرونی است (هارت، نیوول، و السن^۳، ۲۰۰۳).

از دیگر نتایج پژوهش حاضر این بود که سبک فرزند پروری مستبدانه پدر پیش‌بینی‌کننده رفتار منفی فرزندان است. این یافته با نتایج پژوهش‌های رینالدی و هاو (۲۰۱۲)، خوشبخت (۱۳۹۰) و آیونولا و نارمی (۲۰۰۵) همسو می‌باشد. سبک فرزند پروری مستبدانه پدر که ممکن است شامل قلدری، خشونت کلامی و عدم استدلال برای فرزندان باشد (پارکو بیوریل^۴، ۲۰۰۶)، پیش‌بینی

-
1. Laible, Carlo, Torquati & Ontai
  2. Pettit
  3. Hart, Newell & Olsen
  4. Parke & Buriel

کننده رفتارهای بیرونی ساز شده فرزندان است. در حالی که حمایت، حدود انعطاف پذیر مشخص و لزوم هدایت به رفتارهای متناسب با سن که با فرزند پروری مقتدرانه پدر پیوستگی نزدیکی دارد (برانسون، ۲۰۰۰)، با رفتارهای سازگارانه فرزندان مرتبط است. از آنجا که نوجوانان به دنبال کسب استقلال و خودمختاری هستند، به نظر می‌رسد سبک فرزند پروری مقتدرانه در دستیابی آنان به این هدف، مناسبتر است (رینالدی و هاو، ۲۰۱۲).

مجهز بودن نوجوانان به مهارت‌های اجتماعی از یک سو به پیامدهای روان‌شناختی مثبت (مانند کاهش اضطراب و افزایش عزت نفس) می‌انجامد (نظری و حسین پور، ۱۳۸۷) و از سوی دیگر از بسیاری مشکلات رفتاری و رفتارهای پرخطر نظیر بزهکاری و سوء مصرف مواد پیشگیری می‌نماید (زارعی، ۱۳۹۰). نتایج پژوهش حاضر مبنی بر ارتباط سبک‌های فرزند پروری موثری مانند سبک مقتدرانه با رفتارهای مثبت، و سبک‌های فرزند پروری ناموثری مانند سبک مستبدانه با رفتارهای منفی تلویحات کاربردی مهمی برای والدین دارد. بنابراین ضروری است در برنامه‌های آموزشی والدین به آنان این آگاهی داده شود که تغییر در رویکردهای ناموثر فرزند پروری و ارتقای کیفیت تعامل با فرزندان، آنان را برای زندگی بهتر در اجتماع آماده می‌سازد.

منابع

- احمد پور، مژگان (۱۳۸۹). بررسی رابطه شیوه‌های فرزند پروری و سبک‌های دلبستگی با رشد اجتماعی کودکان پیش دبستانی. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تربیت مدرس.
- اعزاز، شهلا (۱۳۸۷). جامعه‌شناسی خانواده: با تأکید بر نقش، ساختار و کارکرد خانواده. تهران: روشنگران و مطالعات زنان.
- امینی، آرزو (۱۳۷۸). اعتباریابی پرسشنامه مهارت‌های اجتماعی نوجوانان. پایان نامه کارشناسی دانشگاه آزاد اسلامی تهران.
- پاکدامن، مجید، خامسان، احمد و براتی، فخرالسادات (۱۳۹۰). نقش سبک‌های فرزند پروری مادران در بلوغ اجتماعی نوجوانان (تیزهوش، آهسته گام و عادی). مطالعات روان‌شناسی تربیتی، دوره ۸، شماره ۱۴، ۲۳-۴۰.
- خوشبخت، فریبا (۱۳۹۰). رابطه شیوه‌های فرزند پروری والدین با رفتارهای غیر اجتماعی و اجتماعی کودکان پیش دبستانی در بازی. مطالعات روان‌شناختی، دوره ۷، شماره ۴.
- خوئی نژاد، غلامرضا، رجایی، علیرضا و محب راد، تکتم (۱۳۸۶). رابطه سبک‌های فرزند پروری ادراک شده با احساس تنهایی نوجوانان دختر. دانش و پژوهش در روان‌شناسی، شماره ۳۴، ۷۵-۹۲.
- زارعی، اقبال (۱۳۹۰). بررسی رابطه بین شیوه‌های فرزند پروری والدین با ارتکاب نوجوان به رفتارهای پرخطر بر اساس مقیاس کلونینگر. مجله دانشگاه علوم پزشکی یزد، دوره ۱۸، شماره ۳، ۲۲۰-۲۲۴.
- سهرابی، فرامرز و حسنی، اعظم (۱۳۸۶). شیوه فرزند پروری والدین و رفتارهای ضد اجتماعی نوجوان. مجله روان‌شناسی، سال یازدهم، شماره ۱، ۷۵-۸۹.
- شهیدی، شهریار و صریحی، نفیسه (۱۳۸۷). رابطه روش‌های فرزند پروری با توانایی ابراز وجود و بررسی تأثیر برنامه آموزشی ابراز وجود در دانش آموزان. روان‌شناسی معاصر، دوره ۳، شماره ۱، ۱۴-۲۳.
- طالبی مرند، شری (۱۳۸۵). بررسی رابطه شیوه فرزند پروری با مهارت‌های اجتماعی و خود کارآمدی دانش آموزان دختر دبیرستانی. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه الزهرا.
- منادی، مرتضی (۱۳۸۴). تأثیر شیوه‌های فرزند پروری والدین بر شخصیت اجتماعی و فرهنگی جوانان. فصلنامه خانواده و پژوهش، سال دوم، شماره ۲، ۲۷-۵۴.
- نظری، ایمان و حسین پور، محمد (۱۳۸۷). اثربخشی مهارت‌های اجتماعی بر اضطراب و عزت نفس دانش آموزان دختر دبیرستان باغملک. روان‌شناسی اجتماعی (یافته‌های نو در روان‌شناسی)، دوره ۲، شماره ۶، ۹۵-۱۱۶.
- نوابخش، مهرداد و فتحی، سروش (۱۳۹۰). شیوه‌های فرزند پروری و سازگاری اجتماعی فرزندان. پژوهش دینی، ۳۳-۶۴.

یوسفی، آیت (۱۳۸۲). بررسی رابطه ی شیوه‌های فرزند پروری با مهارت اجتماعی دانش آموزان دبستانی شهر اسفراین. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه علامه طباطبایی.
 یوسفی، فریده (۱۳۸۶). ارتباط سبک فرزند پروری والدین با مهارت‌های اجتماعی و جنبه‌هایی از خود پنداره دانش آموزان دبیرستانی. دانشور رفتار. سال چهاردهم، شماره ۲۲، ۳۷-۴۶.

- Abu Taleb, T. F. (2013). Parenting styles and children's social skills as perceived by Jordanian mothers of preschool children. *Early Child Development and Care*, 183(11), 1646-1660.
- Alizadeh, H., Andries, c. (2002). Interaction of parenting styles and attention deficit hyperactivity disorder in Iranian parents. *Child and Family Behavior Therapy*, 24, 37-52.
- Aunola, K., & Nurmi, J. E. (2005). The role of parenting styles in children's problem behavior. *Child Development*, 76, 1144-1159.
- Baumrind, D. (1967). Child care practices anteceding three patterns of preschool behavior. *Genetic Psychology Monographs*, 75, 43-88.
- Baumrind, D. (1971). Current patterns of parental authority. *Developmental Psychology Monographs*, 4(1, Pt 2), 1-103.
- Baumrind, D., Larzelere, R. E., & Owens, E. B. (2010). Effects of preschool parents' power assertive patterns and practices on adolescent development. *Parenting: Science and Practice*, 10, 157-201.
- Bronson, M. B. (2000). *Self-regulation in early childhood: Nature and nurture*. NewYork, NY:Guilford.
- Cleveland, E.S. (2014). Digit ratio, emotional intelligence and parenting styles predict female aggression. *Personality and Individual Differences*, 58, 9-14.
- Davidov, M., & Grusec, J. E. (2006). Untangling the links of parental responsiveness to distress and warmth to child outcomes. *Child Development*, 77, 44-58.
- Driscoll, A. K., Russell, S. T., & Crockett, L. (2008). Parenting styles and youth well being across immigrant generations. *Journal of Family Issues*, 29, 185-210.
- Fabes, R. A., Gaertner, B. M., & Popp, T. K. (2005). Getting along with others: Social competence in early childhood. In K. McCartney, & D. Phillips (Eds.), *Blackwell handbook of early childhood development* (pp. 297-316). Malden, MA: Blackwell.
- Gartstein, M. A., & Fagot, B. (2003). Parental depression, parenting and family adjustment, and child effortful control: Explaining externalizing behaviors for preschool children. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 24, 143-177.
- Guajardo, N. R., Snyder, G. & Petersen, R. (2009), Relationships among parenting practices, parental stress, child behaviour, and children's social-cognitive development. *Inf. Child Develop.*, 18, 37-60.
- Hart, C. H., Newell, L. D., & Olsen, S. F. (2003). Parenting skills and social-communicative competence in childhood. In J. O. Greene & B. R. Burlson (Eds.), *Handbook of communication and social interaction skills* (pp. 753 - 797).
- Inderbitzen, H.M., & Foster, S.L. (1992). The Teenage Inventory of social skills: Development, reliability and validity. *Psychological Assessment*, 4, 457-459.
- Laible, D., Carlo, G., Torquati, J., & Ontai, L. (2004). Children's Perceptions of Family Relationships as Assessed in a Doll Story Completion Task: Links to Parenting. *Social Competence, and Externalizing Behavior. Social Development* 13(4):. 551-569.
- Loannis, A., & Eforsini, K. (2008). Non verbal social interaction skills of children with learning disability. *Research in Developmental Disabilities*, 29, 1-10.

- Martin, H., Webster-Stratton, C. (1994). *Troubled families—problem children: Working with parents: A collaborative process*. Oxford, England: John Wiley & Sons.
- Matson, J. L., Fee, V. E, Coe, D. A., & Smith, D. (2000). A social skills program for developmentally delayed preschoolers. *Journal of Clinical Child Psychology*, 29(4), 428-433.
- Parke, R. D., & Buriel, R. (2006). Socialization in the family: Ethnic and ecological perspectives. In W. Damon, R. M. Lerner & N. Eisenberg (Vol. Eds.), *The handbook of child psychology: Social, emotional, and personality development* (6th ed., Vol.3, pp. 429–504). New York, NY: Wiley.
- Paulson, S. E. & Spota, C. L. (1996). Patterns of parenting during adolescence: Perception of adolescents and parent. *Journal of Adolescence*, 31, 369-89.
- Pettit, G. S., Laird, R. D., Dodge, K. A., Bates, J. E., & Criss, M. M. (2001). Antecedents and behavior-problem outcomes of parental monitoring and psychological control in early adolescence. *Child Development*, 72, 583 – 598.
- Rinaldi, M.C., Howe, N. (2012). Mothers' and fathers' parenting styles and associations with toddlers' externalizing, internalizing, and adaptive behaviors. *Early Childhood Research Quarterly*, 27, 266– 273.
- Robinson, C. C., Mandelco, B., Olsen, S., & Hart, C. H. (2001). The Parenting Styles and Dimensions Questionnaire (PSDQ). In B. F. Perlmutter, J. Touliatos, & G. W. Holden (Eds.), *Handbook of family measurement techniques: Vol. 3 Instruments & Index* (pp.319-321). Thousand Oaks: Sage.
- Roopnarine, J. L., Krishnakumar, A., Metindogan, A., & Evans, M. (2006). Links between parenting styles, parent-child academic interaction, parent-school interaction, and early academic skills and social behaviors in young children of English-speaking Caribbean immigrants. *Early Childhood Research Quarterly*, 21, 238–252.
- Supple, A. J., & Small, S. A. (2006). The influence of parental support, knowledge and authoritative parenting on Hmong and European American adolescent development. *Journal of Family Issues*, 27, 1214–1232.
- Wolfradt, U., Hempel, S., & Miles, J. (2003). Perceived parenting styles, depersonalisation, anxiety and coping behaviour in adolescents. *Personality and Individual Differences*, 34(3): 521–532.